

Dolenjska

Za dolnji del nekdanje Kranjske se je uveljavilo ime Dolenjska; v zadnjem času jo pogosto opisujemo tudi kot jugovzhodna Slovenija. Razteza se vse od Ljubljanske kotline do hrvaške meje. Na severu jo (od Štajerske) ločuje reka Sava, na jugu (od Hrvaške) reka Kolpa, na zahodu se končuje nekje na Bloški planoti, kjer se začneja Notranjska. Najjužnejši del Dolenjske z največjim mestom [Črnomelj](#) se imenuje [Bela Krajina](#). Onstran Kolpe je konec Bele Krajine in s tem tudi Slovenije.

Največje in glavno dolenjsko mesto je Novo mesto (več kot 20.000 preb.), najbolj dolenjska reka pa je Krka, ki jo radi opisujemo kot dolenjsko lepotico. Izvira daleč na zahodu in teče po ozki dolini med vinorodnimi griči (cviček), tik ob njej oziroma na njej so Dolenjci postavili številne mline in žage, a tudi gradove, ki pa so danes bolj ali manj v ruševinah. V ostrem zavoju teče mimo Novega mesta in v nadaljevanju skoraj objame [Kostanjevico na Krki](#) z gradom in galerijo Božidarja Jakca, ter se pri Brežicah izliva v Savo. Po reki Krki se imenuje tudi največja slovenska tovarna zdravil Krka s sedežem v Novem mestu. Tam ji delata družbo (ne pa tudi konkurenco) še dve veliki tovarni: tovarna avtomobilov Revoz in tovarna počitniških prikolic Adrija.

Najvišje in najbolj znano dolenjsko »gorovje« so Gorjanci s 1178 m visokim Trdinovim vrhom in zdravilnim studencem pri Gosposdični. Bolj kot višina, je slavo Gorjancev med Slovence ponesel Janez Trdina s knjgo Bajke in povesti o Gorjancih.

Dolenjska je dežela s številnimi toplimi vrelci in zdravilišči: Dolenjske Toplice, Šmarješke Toplice, Terme Čatež. Nič manj ni poznana po starih samostanskih kompleksih, kot sta [cistercianski samostan v Stični](#) (stiški rokopis iz 12. stol.) in Kostanjevica na Krki, ter edina še živa kartuzija [Pleterje](#) z gotško cerkvijo sv. Trojice, ne daleč od Kostanjevice. Znani kraji so še Mirna s cerkvijo sv. Janeza Krstnika, Šentrupert z [božjepotno cerkvijo Vesela gora](#), Mokronog z nekdanjim gradom in [cerkvijo Žalostne matere božje](#), Trebnje z Marijino cerkvijo in kot rojstni kraj Friderika Barage, Krško z jedrsko elektrarno in kot rojstni kraj zgodovinarja Valvasorja, [Žužemberk](#) z dvostolpno cerkvijo sv. Mohorja in Fortunata, Muljava z gotško cerkvico in freskami Janeza Ljubljanskega in z rojstno hišo pisatelja Josipa Jurčiča.